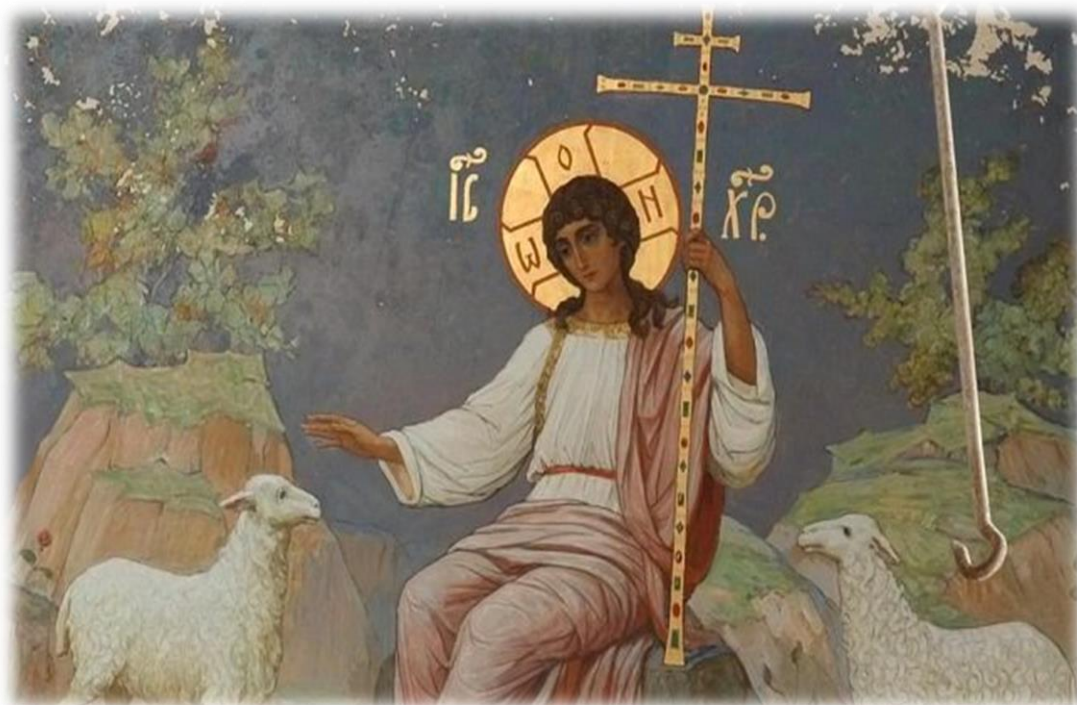

Άγιο Όρος και Ποιμαντική.

Εισαγωγικές έννοιες: Ποιμαντική.

Παναγιώτης Αναγνώστης, Πτυχιούχος – Msc Θεολογίας.

Με τον όρο «Ποιμαντική» εννοούμε την κάθε είδους μέριμνα του ποιμένα προς τον λαό του Θεού, δηλαδή την περιποίηση του, την προστασία του, την παρακολούθηση και την εν γένει περίθαλψή του, η οποία είναι δυνατόν να φτάσει μέχρι την αυταπάρνηση και την αυτόθυσία^[1]. Από τους Πατέρες της Εκκλησίας ορίζεται ως «τέχνη τεχνών και επιστήμη επιστημών» θέλοντας να καταδείξουν τη σημαντικότητά της, καθώς δεν προορίζεται να αντιμετωπίσει μόνο τα εσωτερικά και τα υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου, αλλά στοχεύει στη σωτηρία του, δηλαδή στην επιστροφή στο πρωτόκτιστο κάλλος του^[2].

Η εικόνα του Θεού ως ποιμένα, είναι βαθιά ριζωμένη στην ψυχή του ανθρώπου της Παλαιάς Διαθήκης, καθώς οι Ισραηλίτες ως νομαδικός λαός ήταν ένα άθροισμα ποιμενικών φύλων, ακόμη και μετά την εγκατάστασή τους σε αστικό περιβάλλον. Έτσι, στο βιβλίο των Ψαλμών, ο ψαλμωδός σκέφτεται τον Θεό ως το απώτατο καταφύγιο από το οποίο θα αντλήσει όλα όσα του χρειάζονται, ακριβώς όπως το κοπάδι από τον ποιμένα του. Η προσδοκία αυτή αφορά τόσο το πνευματικό όσο και το υλικό επίπεδο.

Η πεμπουσία της βιβλικής σκέψης ως προς την ποιμαντική απορρέει από τον 22^ο ψαλμό «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει[3]»

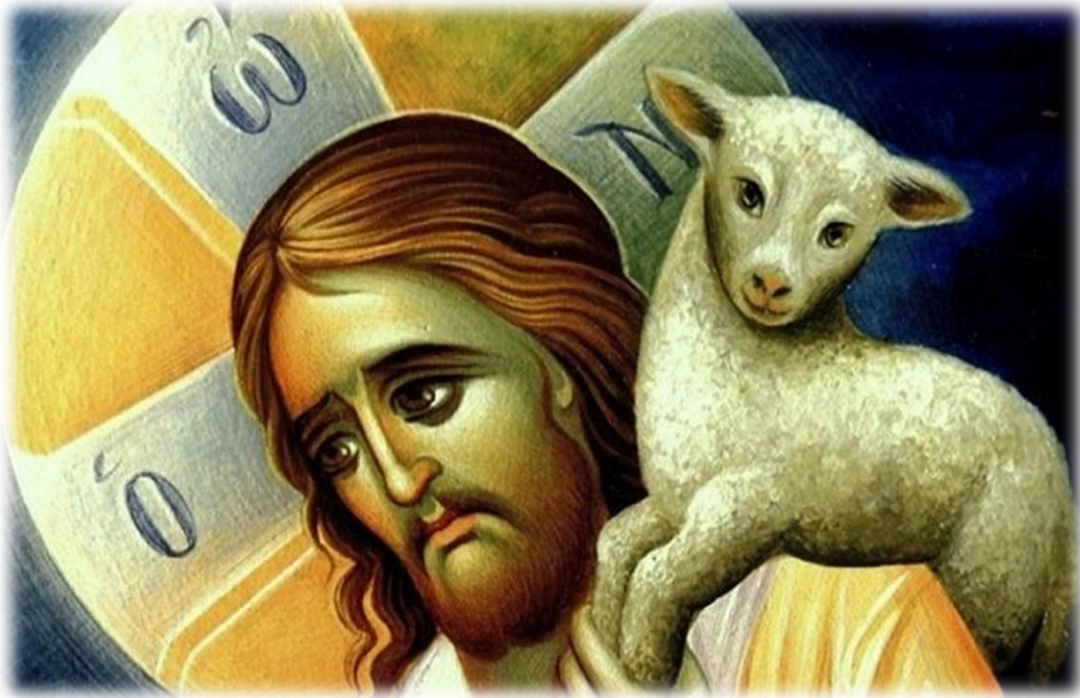
(Ο Κύριος είναι ο ποιμένας μου και τίποτα δεν θα μου λείψει). Το πρόβατο ως ζώο αδύναμο, άκακο και απροστάτευτο έχει ανάγκη από τέσσερα βασικά πράγματα: α)βοσκή, β)νερό, γ)καθοδήγηση και δ)ασφάλεια και όπως προκύπτει από τον συγκεκριμένο ψαλμό(22^ο) ο Θεός παρέχει απλόχερα αυτή τη φροντίδα Του σε όλα τα επίπεδα[4]. Επίσης, στην Παλαιά Διαθήκη συναντάμε την εικόνα ποιμνής- ποιμένος[5] στο βιβλίο των Αριθμών, ενώ στα εσχατολογικά βιβλία[6] (Ησαΐα, Ιερεμία, Ζαχαρία) προαναγγέλλεται η εικόνα του εσχατολογικού ποιμένα.[7]

Στην Καινή Διαθήκη, ο Χριστός διαπιστώνοντας με θλίψη τα σκόρπια πλήθη των Ιουδαίων τα οποία δεν είχαν πνευματικό οδηγό (Ίδων δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι **ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα[8]**) συστήνεται στο 10^ο κεφάλαιο του κατά Ιωάννη Ευαγγελίου ως ο καλός ποιμένας («Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός»)[9]ο οποίος θέτει τους όρους εισόδου του καθενός στην Εκκλησία, καθώς ο ίδιος αποτελεί την θύρα εισόδου ([...] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων)[10]και αναλαμβάνει τη σωτηρία του ανθρώπου, όχι μόνο της εποχής Του αλλά και μετά την Ανάστασή Του, θυσιαζόμενος εκούσια για νικήσει τον θάνατο.

Τον ρόλο του ποιμένα μετά την Ανάληψή Του, τον αναλαμβάνουν κατά την ημέρα της Πεντηκοστής, δια του Αγίου Πνεύματος, οι μαθητές και οι άγιοι απόστολοι. Είναι πολλές οι αναφορές για τους ποιμένες των πρώτων ετών της Εκκλησίας στις επιστολές του Πέτρου και του Παύλου με χαρακτηριστικότερες τις επονομαζόμενες «Ποιμαντικές», οι οποίες απευθύνονται στον Τίτο και τον Τιμόθεο και σκοπό έχουν να τους νουθετήσουν στην εκτέλεση των ποιμαντικών τους καθηκόντων, ιδιαίτερα όσον αφορά την αντιμετώπιση των αιρετικών και την προστασία του ποιμνίου[11].

Από το σύνολο των επιστολών αυτών, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο Χριστός είναι ο Ποιμὴν της Εκκλησίας, και οι επιμέρους ποιμένες στους οποίους έχει ανατεθεί η φροντίδα και η επιμέλεια της «ποιμνής» είναι οι επίσκοποι και οι πρεσβύτεροι[12]. Ο κάθε ένας εξ' αυτών έχει χρέος ως άλλος Μωυσής να εξαγάγει το ποίμνιό του από τη δουλεία του διαβόλου,

της αμαρτίας και του θανάτου στην ελευθερία των τέκνων του Θεού και να παραδώσει στον Κύριο ψυχές άρτιες και αγιασμένες [\[13\]](#) κατά την εντολή που έλαβαν από τον ίδιο τον Κύριο [\[14\]](#).

Η σχέση μεταξύ ποιμένα και πιστών, αποτυπώνεται στην σχέση μεταξύ επισκόπου και πιστών, καθώς ο πρώτος εισάγει τον Χριστό στην σύναξη των πιστών και ταυτίζεται με τον ποιμένα [\[15\]](#). Οι ποιμένες, έχουν επιφορτιστεί με το καθήκον της φροντίδας, της διδασκαλίας, της κατηχήσεως, της παρακλήσεως, της νουθεσίας και της παρηγορίας των πιστών, αλλά και με την προάσπιση του ποιμνίου από τους εξωτερικούς εχθρούς που ως λύκοι εποφθαλμιούν τα πρόβατα (αιρέσεις, σχίσματα, πλάνες κ.α.) [\[16\]](#). Επίσης είναι υπεύθυνοι για τη φροντίδα των ασθενών, τόσο των σωματικά, αλλά ιδιαίτερα των πνευματικά ασθενών οι οποίοι έχουν πλανηθεί και κινδυνεύουν να τεθούν εκτός της ποιμνης. Κατά τον Ιωάννη της Κλίμακος, ο πνευματικός πατέρας πρέπει να είναι οδηγός και όχι πάροχος αφηρημένων οδηγιών. Δεν πρέπει να δείχνει την σωστή διαδρομή σαν άσκηση επι χάρτου, αλλά πρέπει να την διανύει συντροφιά με το τέκνο του, να το κουβαλάει στους ώμους, να διακρίνει και να υπερπηδά τα εμπόδια που συναντά, ώστε να το βοηθήσει να μην ξεστρατήσει και να φτάσει στον τελικό του στόχο [\[17\]](#). Τέλος, ως καθήκον έχουν να αυξήσουν το ποίμνιο του Αρχιποιμένα Χριστού δια της ιεραποστολής [\[18\]](#).

Στόχος λοιπόν, όλης αυτής της δραστηριότητας, είναι η πρόσκληση του μεμονωμένου ανθρώπου αλλά και της ανθρωπότητας να συνταχθεί και να ενταχθεί στη μία, υπό τον Ένα Ποιμένα ποιίμνη. Με άλλα λόγια σκοπός της Ποιμαντικής είναι η συγκράτηση, η οικοδόμηση και η εποικοδόμηση του σώματος της Εκκλησίας, της οποίας κεφαλή είναι ο Χριστός, με σκοπό τη σωτηρία του πεπτωκότος ανθρώπου και του κόσμου[19].

Στην Εκκλησία, (της οποίας φορέας της ποιμαντικής είναι κάθε μέλος της κατά τα χαρίσματα[20] που έλαβε από το Άγιο Πνεύμα) δίνονται διαχρονικά αγώνες, επαναδιατυπώνοντας τα στοιχεία της πίστης, με σκοπό να προφυλαχθεί ο λαός από ψευδοπροφήτες και ψευδοχριστούς[21].

Έχοντας αυτά υπόψιν, θα δούμε πως το Άγιο Όρος ασκεί Ποιμαντική προσπαθώντας να αξιοποιήσει αφενός όλα τα στοιχεία που διαθέτει και έχουν να κάνουν με τα χαρίσματα του ανθρώπινού του δυναμικού ώστε να επωφελήσει πνευματικά, και αφετέρου τα υλικά στοιχεία ως μέσω ανακούφισης, ώστε να οδηγήσει τον άνθρωπο στον Αρχιποιμένα Χριστό.

Παραπομπές:

[1] Αθανάσιος Γκίκας (Πρωτοπρ.), Μαθήματα Ποιμαντικής, Εκδόσεις Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 19.

[2] Ανέστης Κεσελόπουλος, Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 9.

[3] Ψαλμ. 22,1.

[4] α) Είς τόπον χλόης, εκεί με κατεσκήνωσεν: έστησε τό μαντρί του σέ χλοερό λιβάδι, ώστε νά έχουν τά πρόβατά του άφθονη τροφή.

β) Έπί ύδατος αναπαύσεως εξέθρεψέ με: τά ξεδίψασε και τά άνέπαυσε σέ πηγές δροσεροϋ νεροϋ, πού έχουν ανάγκη περισσότερο από όλα.

γ) Τήν ψυχήν μου επέστρεψεν: τά έψαξε και τά επέστρεψε στό κοπάδι, όταν εκείνα απομακρύνθηκαν από αυτό.

δ) Ωδήγησέ με επί τρίβους δικαιοσύνης ένεκεν του όνόματος αυτού: μπήκε μπροστά και τά όδήγησε μέ ασφάλεια μακριά από γκρεμούς και κακοτοπιές, άφοϋ αυτό επιθυμεί για τό κοπάδι του.

ε) Ἐάν γάρ καί πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά: διέλυσε τούς φόβους του, ὅταν ἀπειλητικά ἔπεσε ἐπάνω του ἡ σκιά του θανάτου.

στ) Ἡ ράβδος σου καί ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν: προστάτευσε ἀπό κινδύνους τό κοπάδι του μέ τό ραβδί του καί μέ τή βακτηρία του τό στήριξε, ὅταν φοβήθηκε. Αθανάσιος Παπαρνάκης, Ποιμένας καί Ποιμαντική επιστήμη στην Αγία Γραφή, «Κοινωνία» Δελτίο της Πανελληνίου Ενώσεως Θεολόγων, Τόμος 60, Αθήνα Ιανουάριος – Αύγουστος 2019, σελ. 185.

[5] [...]καί εἶπε Μωυσῆς πρὸς Κύριον· ἐπισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καί πάσης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης, ὅστις ἐξελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καί ὅστις εἰσελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καί ὅστις ἐξάξει αὐτούς καί ὅστις εἰσάξει αὐτούς, καί οὐκ ἔσται ἡ συναγωγή Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν, Αριθ. 27,15-17.

[6] Αναλυτικότερα για τα χωρία που γίνεται λόγος βλ. στο βιβλίο του Δημήτρη Μαυρόπουλου, Σχόλια στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 2017, σ. 254-255.

[7] Δημήτρης Μαυρόπουλος, Σχόλια στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 2017, σ. 254-255.

[8] Μτ. 9,36.

[9] Ιωαν. 10,11.

[10] Ιωαν. 10,7.

[11] Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 300-303.

[12] Ο.π., Αθανάσιος Γκίκας (Πρωτοπρ.), Μαθήματα Ποιμαντικής, σ. 17.

[13] Γεωργίου Καψάνη (Αρχιμ.), Η Ποιμαντική διακονία κατά τους Ιερούς Κανόνες, Εκδόσεις Άθως, Πειραιάς 1976, σ. 13.

[14] «Ότε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἄρνια μου. 16 λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. 17 λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς με, καί εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκει τὰ πρόβατά μου», Ιωαν. 21,15-17.

[15] Ο.π., Δημήτρης Μαυρόπουλος, Σχόλια στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, σ. 258.

[16] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἄρπαγες, Μτ.7,15.

[17] Jean Claude Larchet, «Η θεραπευτική των πνευματικών νοσημάτων – Εισαγωγή στην ασκητική παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας τ.Β'», Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2009, σ. 68.

[18] Ο.π., Αθανάσιος Γκίκας (Πρωτοπρ.), Μαθήματα Ποιμαντικής, σ. 18-19.

[19] Αλέξανδρος Σταυρόπουλος, Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής, Εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1997, σ. 21.

[20] Εβρ. 4,10-11.

[21] Ο.π., Δημήτρης Μαυρόπουλος, Σχόλια στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, σ. 258.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>